

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна література німецькомовних країн

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Німецька мова і література»
Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасна література німецькомовних країн
Викладач (-і)	Шацька Галина Миколаївна
Контактний телефон викладача	0503733618
E-mail викладача	halyna.shatska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний: лекції, семінарські заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	четвер 15.30
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Сучасна література німецькомовних країн» має на меті забезпечити студентів знаннями про періоди, літературні течії і напрямки в сучасній німецькомовній літературі, познайомити їх з тими найвидатнішими письменниками Німеччини, Австрії і Швейцарії та розвинути у них навички літературного аналізу.</p> <p>Зміст дисципліни охоплює основні концепції і теорії дослідження сучасної німецькомовної літератури, методи дослідження проблем у сучасній літературі, ознайомлення з фаховою літературознавчою термінологією, аналіз основних літературних періодів та течій від другої половини ХХ сторіччя до сьогодні, сучасні літературні напрямки та тематичних груп, їх визначних представників та основних творів, аналіз сучасних поглядів на дискусійні літературознавчі проблеми (зокрема, на проблему двох літератур у повоєнній Німеччині, вплив літератури НДР на формуванні сучасного літературного ландшафту у об'єднаній Німеччині, специфіка німецького постмодернізму, причини популярності австрійських романів-антиутопій) та форми навчання студентів цілісного уявлення про літературний процес у Німеччині у ХХ -- ХХІ ст.</p> <p>Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Сучасна література німецькомовних країн» є фаховою дисципліною, вивчається упродовж 2 семестру і пов'язана з такими дисциплінами як «Історія німецької мови», «Структура німецької мови», «Країнознавство».</p> <p>Зазначений курс спрямований на розвиток здатності студентів самостійно набувати і удосконалювати вміння через пошук, читання і реферування німецькомовної наукової літератури та різноманітних інформаційних джерел.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Курс сучасної літератури країн, мова яких вивчається (у даному випадку -- німецькомовних країн) набагато важливіший для студентів факультетів іноземних мов на даному етапі суспільного розвитку України особливого значення, він передбачає формування у випускників основи для розуміння культурно-історичного процесу в німецькомовних країнах у ХХ та ХХІ сторіччі, що створить базу для їхньої активної та безперешкодної інтеграції в європейський культурний та політичний простір. Практична мета курсу передбачає, що студент у процесі навчання повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні літературні течії ХХ-ХХІ ст. в країнах континентальної Європи (Німеччина, Австрія, Швейцарія) та суспільно-історичні умови виникнення цих течій; • риси основних літературних напрямків, течій і угруповань в німецькомовній літературі ХХ-ХХІ ст. та найважливіших літературних явищ європейською критикою; найвищі нагороди в галузі літератури (Нобелівська премія, премія Бюхнера та ін.) та їх лауреатів; • тематику, проблематику, ідейний зміст та стильові особливості творів провідних німецькомовних письменників ХХ-ХХІ ст. і вплив, який їх творчість має на розвиток європейської літературної традиції та факти біографії письменників, що вплинули на формування їх світогляду і розвиток їх творчості; • біографії письменників, твори яких рекомендовані для прочитання, знати зміст творів, їх жанрові особливості; • тексти основних художніх творів та критичну літературу з їхньою інтерпретацією; проблематику, зміст та стильові особливості творів провідних німецькомовних письменників, їх місце в літературному процесі та вплив їх творчості на розвиток європейської літературної традиції; • понятійний апарат, термінологію та категорії дисципліни; 	

Курс літератури німецькомовних країн набуває для студентів факультетів іноземних мов на дано суспільного розвитку України та міжкультурної комунікації у Європі особливого значення, оскільки передбачає формування у випускників-магістрів основи для розуміння культурно-історичного процесу в німецькомовних країнах від другої половини ХХ сторіччя до сьогодення, що створить базу для їхньої актуальної та безперешкодної інтеграції в європейській культурній та політичній простір. Мета курсу передбачає, що у підсумку повинен оволодіти знаннями про:

- основні літературні періоди та течії в новітній історії німецькомовної літератури у Німеччині, Австрії та Швейцарії та суспільно-історичні умови виникнення цих течій;
- риси основних літературних напрямків, течій і угруповань в німецькомовній літературі ХХ-ХХІ століття та вплив цих літературних явищ європейською критикою; найвищі нагороди в галузі літератури (Нобелівська премія, Німецька Книжкова премія, премія Бюхнера, премія Інгеборг Бахман та ін.) та їх лауреатів;
- тематику, проблематику, ідейний зміст та стильові особливості творів провідних німецькомовних письменників і вплив, який їхня творчість мала на розвиток європейської літературної традиції та біографії письменників, що вплинули на формування їхнього світогляду і творчості;
- біографії письменників, твори яких рекомендовані для прочитання, знати зміст творів, їх жанрово-стильові особливості;
- тексти основних художніх творів та критичну літературу з їхньою інтерпретацією; проблематику, ідейний зміст та стильові особливості, їх місце в літературному процесі та вплив їх творчості на розвиток європейської літературної традиції;
- понятійний апарат, термінологію та категорії дисципліни;

4. Програмні компетентності

У процесі вивчення дисципліни студенти другого (магістерського) рівня освіти згідно освітньо-професійної програми у відповідності до Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 035 «Філологія» повинні розвинути загальні та фахові компетентності і в підсумку продемонструвати відповідні результати навчання.

Загальні компетентності:

- Усвідомлювати цінності громадянського суспільства, визнавати верховенство права.
- Розвивати здатність зберігати та примножувати моральні, культурні і наукові цінності суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку літературного процесу як складової культури людства.
- Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями з іноземної мови, мовознавства, літературознавства.
- Здатність до абстрактного і логічного мислення, аналізу і синтезу.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях професійної або навчальної діяльності.
- Здатність проводити наукові дослідження у галузі теорії літератури та літературознавства.

Фахові компетентності:

- Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку німецькомовної літератури від давнини до ХХ століття, еволюцію напрямків, жанрів і стилів, представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу.
- Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів літературних стилів і жанрів.
- Здатність висловлювати власну думку про прочитане, аргументувати її та дискутувати з опонентами.
- Володіння знаннями про специфіку літературного процесу та соціально-історичні передумови формування літературних явищ у німецькомовних країнах та формування розуміння ролі літератури і письменників-особистості в суспільно-політичних процесах різних історичних формацій; самостійне поглиблення знань про історію німецької літератури.

5. Програмні результати навчання

- Студент повинен:
- вільно спілкуватися державною та німецькою мовою з професійних питань;
- ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати, систематизувати;
- використовувати інформаційні й комунікаційні технології для розв'язання складних проблем у професійній діяльності;
- знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності та міжкультурній комунікації;
- розуміти основні науково-дослідницькі проблеми у галузі сучасної літератури та літературознавства та застосовувати доцільні інноваційні підходи для їхнього розв'язання;
- знати й розуміти загальні властивості літератури як мистецтва слова та історію німецької літератури, оцінити її як підґрунтя та передумову для розвитку новітньої літератури XX та XXI сторіччя та застосовувати ці знання у професійній діяльності;
- знати норми літературної мови і вміти вирізняти на їхньому фоні жаргонізми, діалектизми тощо, визначити автором у тексті з метою досягнення художньої мети;
- аналізувати й інтерпретувати програмні літературні твори, визначати їхню специфіку і місце у літературному процесі;
- здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних жанрів;
- мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі літератури;
- знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації;
- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати, систематизувати
- Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих проблем професійної діяльності
- Використовувати здобуті у процесі вивчення знання з сучасної літератури для спілкування (офіційного, неофіційного, нейтрального), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, науковій професійній, науковій сферах життя
- Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації та застосовувати їх у професійній діяльності
-

Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
практичні заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Норми вибрані норми
2	035 Філологія	1	норми

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість

	лекції	заняття
Tema 1. Die Entwicklung der deutschen Literatur vom „Nullpunkt“ bis Etablierung der Systeme DDR-BRD (1949 – 1952)	2	2
1.1. Generation ohne Abschied. W. Borchert.		
1.2. Die Gruppe 47.		
1.3. Stilistische Besonderheit der Kurzgeschichte.		
Tema 2. Exkurs über die Literatur der DDR (1949 - 1990)	2	
2.1. Die Phasen in der Entwicklung der DDR-Literatur.		
2.2. Die DDR-Gesellschaft in den Werken Christa Wolfs.		
2.3. Kritische Stimmen in der DDR-Literatur (G.de Bruyn, W.Biermann, Chr.Hein, U.Plenzdorf). Frauenliteratur.		
Tema 3. Die Literatur in der BRD der 60er Jahre.	2	
3.1. Konsumgesellschaft in der Prosa (H.Böll, M. Walser, S. Lenz).		
3.2. Identitätssuche in der Prosa: Impulse aus der Schweiz (M.Frisch, F.Dürrenmatt).		
3.3. Die politische Lyrik (E.Fried, H.M.Enzensberger)		
Tema 4. Experimentelle Literatur in den 60er Jahren.	2	2
4.1. Experimentelle Prosa (I.Bachmann, G.Grass)		
4.2. Experimentelle Lyrik: konkrete Poesie, hermetische Lyrik, Collagen, visuelle Gedichte.		
4.3. Das experimentelle Theater: das epische Theater, das absurde Theater Theater, das Theater, das Dokumentartheater.		
Thema 5. Die postmoderne Literatur in Deutschland und Österreich.	2	
5.1. Unterschiede zwischen der experimentellen und postmodernen Literatur.		
5.2. Die postmoderne Prosa in Deutschland: P.Süßkind („Das Parfüm“), M.Bayer („Die Flughunde“)		
5.3. Besondere Formen der postmodernen Prosa in Österreich: Chr. Rannsmayr und der Palimpsest-Roman „Die letzte Welt“		
Tema 6. Die Überwältigung der Nazi-Vergangenheit in der neueren Literatur.	2	2
6.1. Die Schuldprobleme im „Der Vorleser“ von B. Schlink		
6.2. Kindheitstrauma in den Trauma-Romanen: Julia Frank („Die Mittagsfrau“), P. Wawerzinek („Die Rabenliebe“).		
6.3. Kolborationismus in Österreich und Deutschland in der Kriegszeit: R. Seethaler („Mein Freund Siegmund Freud“), Annette Hess („Deutsches Haus“).		
Tema 7. Literarische Landschaften in Deutschland nach der Wende 1990.	2	
7.1. Besonderheiten der deutschen Literatur nach der Wende.		
7.2. Hoffnungen auf den großen Wende-Roman.		
7.3. Das Fräulein-Wunder als ein literarisches Phänomen: Juli Zeh, Julia Frank, Judith Hermann.		
Tema 8. Antiheimatliteratur in Österreich.	2	2
8.1. Begriffsbestimmung „Antiheimatliteratur“		
8.2. Österreich als Antiheimat in der neueren Prosa.		
8.3. Antiheimatmotive in der Prosa von E. Jelinek („Die Klavierspielerin“) und in Theaterstücken von Botho Strauß.		
Tema 9. Die wichtigsten Themenkreise in der Literatur XXI. Jh.	2	2
9.1. Soziale Probleme nach der Wende im Sozialroman: Juli Zeh („Unterleuten“).		
9.2. Zeitdruck und Erfolg: Sten Nadolny („Die Entdeckung der Langsamkeit“).		
9.3. Neue Medien und zwischenmenschliche Beziehungen: D. Glattauer („Gut gegen Nordwind“).		
4. Das Zeitgefühl im Roman „Die Wand“ von Marlen Haushofer.		
Tema 10. Die neuen Formen der neueren deutschsprachigen Prosa.	2	
10.1. Die Romane in der Form der neuen Medien: der E-Mail-Roman (D. Glattauer „Gut gegen Nordwind“), der Interview-Roman (F. Delius „Die Frau, für die ich den Computer erfunden		

habe“.		
10.2. Die Romane in den Kunstformen: der Collage-Roman (F. v. Seebald „Austerlitz“), der Patchwork-Roman W. Moers „Der Friedhof der vergessenen Bücher“, P. Wawerzinek „Die Rabenliebe“)		
10.3. Der fiktive Historismus in der neueren Prosa (D. Kehlmann „Die Vermessung der Welt“).		
	Разом	20
		10
7. Система оцінювання навчальної дисципліни		
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Після завершення курсу студент отримує залік на основі оцінок за практичні заняття та підсумковий контроль. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати (за умов відвідування усіх лекцій, практичних занять та написання творчого завдання та контрольного тесту) складає 100 балів.</p> <p>Види контролю: поточний (усне/письмове опитування на практичних заняттях); творча робота, підсумковий (заліковий тест).</p> <p>Розподіл балів за семестр</p> <p>Аудиторна / індивідуальна / самостійна робота 45 балів (5 балів — за лекції, 2 бали на практичному занятті, 2 бали за тест на лекції)</p> <p>Творче завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Творча робота: 10 балів – Заліковий тест 25 балів – Індивідуальне завдання 20 балів <p>Разом 100 балів</p>	
Вимоги до письмових робіт	<p>Творча робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Перевтілення: Студенти повинні охарактеризувати героя твору з точки зору інших дійових осіб (наприклад, після семінару за романом Нобелівської лауреатки Ельфріди Єлінек “Піаністка” описати головну героїню Еріку від імені її матері). - Творчий аналіз: Студенти повинні письмово викласти особисту точку зору на проблему, зображену в художньому творі (наприклад, після прочитання роману Бернгарда Шлінка “Читець” обґрунтувати свою думку щодо того, чи була головна героїня жертвою обставин чи злочинцем). 	
Семінарські заняття	<p>Відповідь студента на практичному занятті оцінюється за 4-бальною системою:</p> <p>5 балів – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює власні думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для розв’язання поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; використовує знання для розв’язання поставлених перед ним завдань.</p> <p>4 бали – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків при застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.</p> <p>3 бали – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно.</p>	

	<p>на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за доповіддю викладача.</p> <p>2 бали – У студента не сформовані комунікативні уміння та навички виконання завдань; допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.</p> <p>Максимальний бал за роботу на практичному занятті - 5 .</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Допуск до підсумкового контролю передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 75 балів, мінімум 45 балів), що відповідає навчальним досягненням студентів (бали), набрані на поточному опитуванні за час аудиторних годин, за індивідуальне завдання та за написання роботи.</p>
Підсумковий контроль	<p>Семестровий контроль здійснюється у формі заліку. У випадку успішного студента за результатами поточного контролю, індивідуальної та групової роботи набирає 50 і більше балів і не має невідпрацьованих пропусків занять та негативних оцінок, він отримує залік автоматично. У випадку, якщо окремі із вищенаведених умов не витримані, студент здає залік у формі есе на який виносяться всі питання, що вивчалися впродовж семестру.</p> <p>Підсумкове тестування (d-learn) передбачає максимальну оцінку 25 балів.</p> <p>Самостійна робота включається у поточний та підсумковий контроль.</p> <p>Максимальна кількість балів за залік – 100 балів (А).</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2 на консультаціях з викладачем (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>
8. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u> Програмою курсу передбачена 1 творча робота із максимальною оцінкою 10 балів, індивідуальне завдання (проект/презентація) з оцінкою 20 балів і підсумковий тест з оцінкою 25 балів.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування.</p> <p><u>Відвідування занять</u> Студент зобов'язаний відвідувати лекційні та практичні заняття, а також виконувати самостійну роботу, необхідну для підготовки до практичних занять і письмових робіт. Пропуски практичних занять без поважних причин знижують рейтинг студента, оскільки зменшують кількість балів, які виводяться шляхом усереднення оцінок, отриманих студентом на практичних заняттях. Студент, який пропустив практичне заняття з поважних причин, має право на відпрацювання цього практичного заняття під час консультації.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Студент повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити студента до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини. – У випадку пропуску половини більше занять без поважної причини, студент може бути не допущений до підсумкового контролю (тесту), або його/її підсумкова оцінка буде знижена; – Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю; – Студент має брати активну участь у дискусіях на практичних заняттях; – Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема у процесі обговорення дискусійних питань на заняттях; – Студент на свій вибір має зробити переклад 5 різножанрових текстів, що виносяться на індивідуальне завдання. 	

роботу;

- Студент може відпрацювати будь-яке пропущене з поважної причини заняття чи вид контролю;
- Заборонено користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями опитування та виконання письмових завдань.
- У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного підсумкового контролю, студент отримає «0» балів.
- Якщо студент має претензії до викладача через оцінювання, якість надання послуг тощо, спершу повідомити про це самого викладача; якщо проблему не вдалося вирішити, студент має право звернутися до завідувача кафедри чи керівництва факультету;
- Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, а також вимог видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють навчальний процес у ЗВО.

9. Рекомендована література

1. Abriss der deutschsprachigen Literatur. Von ihren Anfängen bis zur Gegenwart. Lehr- und Arbeitsbuch. Neufassung von M. Mittermayer und G. Klaushoffer. – Wien: W. Braunmüller, Universitätsbuchhandlung Ges.m.b.H.A., 1993. – 392 S.
2. Baustelle Gegenwartsliteratur. Die neunziger Jahre. Hrsg. A. Erb. – Wiesbaden: Westdeutscher Verl. GmbH, 1998. – 236 S.
3. Deutsche Literaturgeschichte. Von den Anfängen bis zur Gegenwart. 3-te, überarb. Auflage. – Stuttgart, J.B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung, 1989. – 622 S.
4. Fiskowa S. Geschichte der deutschen Literatur in Perioden, Entwicklungsrichtungen, Ideen und Namen. Methodisches Handbuch. – Львів: ПАІС, 2003. – 339 с.
6. Geschichte der deutschen Literatur von 1945 bis zur Gegenwart. Zweite, aktualisierte und erweiterte Auflage von Wilfried Barner, ... – München: Verlag C.H.Beck, 2006. – 1295 S-
8. Martini F. Deutsche Literaturgeschichte. Von den Anfängen bis zur Gegenwart. 19., neu bearbeitete Aufl. – Stuttgart: Alfred Kröner Verlag, 1991. – 765 S.
9. Rotzer H.G. Geschichte der deutschen Literatur. 2., veränderte und erweiterte Auflage. – Bamberg: CC Buchners Verlag, 2010. – 513 S.
10. Schnell, R. Geschichte der deutschsprachigen Literatur seit 1945. – Stuttgart-Weimar: Verlag J.B. Metzler, 1993. – 611 S.
10. Steinmetz H. Moderne Literatur lesen. Eine Einführung. – München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1996. – 263 S.
11. Мізін К. І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко і з практ. частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 336 с.
12. Шахова К. О. П'ять німецьких лауреатів Нобелівської премії з літератури. Посібник. – К.: Юніверс, 2001. – 208 с.

Викладач Шацька Г.М. _____